

Валентина Глухова

к.е.н., доцент кафедри обліку і фінансів,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук

Христина Кравченко

студентка гр. ФБС-22-1мз,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У сучасних умовах концентрації фінансових ресурсів на державному рівні при постійному дефіциті коштів місцевих бюджетів роль головного балансуючого інструменту виконують міжбюджетні трансферти. З їх допомогою створюються відповідні умови, які регулюють розвиток ринкових процесів у регіоні в потрібному державі напрямі, тобто здійснюється фінансове вирівнювання.

Види міжбюджетних трансфертів, які використовуються в Україні, передбачені статтею 96 Бюджетного кодексу [1], поділяються на:

- 1) базову дотацію (трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій);
- 2) субвенції;
- 3) реверсну дотацію (кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій);
- 4) додаткові дотації.

Функціональна спрямованість кожного виду міжбюджетних трансфертів визначається цільовим та адресним спрямуванням коштів з одного бюджету до іншого [2]. Формула вирівнювання передбачає, що місцеві бюджети з рівнем надходжень нижче 0,9 середнього показника по Україні отримують базову дотацію в розмірі 80% різниці до цього порога. Для місцевих бюджетів із рівнем надходжень у межах від 0,9 до 1,1 вирівнювання не здійснюється. Якщо індекс податкоспроможності становить понад 1,1, то вилучають до фонду вирівнювання половину коштів перевищення через реверсну дотацію.

Проаналізуємо загальний обсяг реверсних та базових дотацій на 2023 рік в розрізі областей України (табл. 1). Як свідчить аналіз, найбільшу питому вагу в загальній сумі реверсної дотації по Україні мають Дніпропетровська (24,14%), Львівська (12,97%) та Київська області (10,27%). Щодо базової дотації, то найбільше отримують бюджети громад Харківської та Одеської областей – 1 186,24 млн і 1 140,61 млн грн відповідно. Найменше передбачено коштів для бюджету Полтавської області (154,67 млн грн). Аналіз підкреслює потребу в

справедливому та ефективному розподілі базової дотації для забезпечення більш рівномірного та стійкого регіонального розвитку в Україні.

Таблиця 1

Розподіл реверсних та базових дотацій по бюджетах територіальних громад областей України на 2023 рік

Бюджет ТГ областей	Реверсна дотація		Базова дотація	
	Сума, тис. грн	Питома вага в загальній сумі по Україні, %	Сума, тис. грн	Питома вага в загальній сумі по Україні, %
1	2	3	4	5
Вінницька область	463 702,8	4,15	628 943,0	3,88
Волинська область	267 057,6	2,39	650 222,0	4,01
Дніпропетровська область	2 698 714,7	24,14	394 316,8	2,43
Донецька область	174 582,4	1,56	908 902,7	5,61
Житомирська область	214 472,4	1,92	518 964,1	3,20
Закарпатська область	297 894,6	2,66	1 109 687,6	6,85
Запорізька область	924 976,2	8,27	1 124 444,8	6,94
Івано-Франківська область	257 931,6	2,31	918 890,5	5,67
Київська область	1 148 253,4	10,27	204 715,8	1,26
Кіровоградська область	199 368,2	1,78	231 675,0	1,43
Луганська область	-	-	806 350,1	4,98
Львівська область	1 449 841,7	12,97	869 845,9	5,37
Миколаївська область	221 911,0	1,99	552 993,0	3,41
Одеська область	538 878,0	4,82	1 140 613,6	7,04
Полтавська область	827 004,0	7,40	154 677,7	0,95
Рівненська область	338 208,6	3,03	704 560,3	4,35
Сумська область	172 751,1	1,55	441 205,4	2,72
Тернопільська область	203 145,0	1,82	639 643,6	3,95
Харківська область	88 933,6	0,80	1 186 242,5	7,32
Херсонська область	-	-	1 137 824,7	7,02
Хмельницька область	282 137,3	2,52	375 887,3	2,32
Черкаська область	259 131,1	2,32	301 951,9	1,86
Чернівецька область	74 898,0	0,67	836 493,2	5,16
Чернігівська область	74 460,5	0,67	367 770,4	2,27
Всього в Україні	11 178 253,8	100,00	16 206 821,9	100,00

Джерело: сформовано та розраховано за даними [3]

Таким чином, міжбюджетні трансферти відіграють важливу роль у стимулюванні розвитку місцевих бюджетів та створенні умов для збільшення доходів органів місцевого самоврядування. Якщо доходи місцевих бюджетів збільшуються, то, відповідно, поповнюється державний бюджет, тому держава як вищий орган управління фінансовими ресурсами повинна забезпечувати місцеві бюджети дохідними джерелами для виконання як власних, так і делегованих повноважень.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

2. Ревейчук Ю. М. Офіційні трансферти як складова доходів міських бюджетів в рамках політики децентралізації: кваліфікаційна робота здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2021.
3. Розрахунок горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів територіальних громад за надходженням податку на доходи фізичних осіб на 2023 рік. URL: https://hromady.org/wp-content/uploads/2022/09/BR_dot_2023.pdf.